

Vondrák, Václav

Básnická řeč posledních desíletí ; Jaroslav Vrchlický

In: Vondrák, Václav. *Vývoj současného spisovného českého jazyka*. Brno: Filozofická fakulta s podporou Ministerstva školství a národní osvěty, 1926, pp. [87]-94

Stable URL (handle):

<https://hdl.handle.net/11222.digilib/118649>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

XI.

Básnická řeč posledních desítiletí. Jaroslav Vrchlický.

76. V posledních desítiletích rozvila se netušeně také řeč básnická, a to hlavně zásluhou Jar. Vrchlického. I po stránce metrické jsou kladeny přísnější požadavky. J. Král totiž svými rozsáhlými pracemi ukázal, že nejsou oprávněny jisté zvyklosti, které se až dotud v poesii připouštěly. Zvláště se to týkalo trojslabičných slov, jichž se užívalo jak trochejsky, tak i jambicky. Tak tomu bylo i s trojslabičnými předložkovými výrazy (na př. *do domu* se měřilo jako — ◡ — i ◡ — ◡; znaménkům — a ◡ jest rozuměti ve smyslu prosodie přízvučné. Jak bylo již shora řečeno, zvláštnosti tyto najdeme u všech nejlepších básníků 2. pol. XIX. století. Král ukázal, že podobná slova a výrazy mohou býti pouze trocheji (nebo daktyly). Že je však přízvuk vůbec jediný možný princip v českém veršování, ukázali Josef Král a F. Mareš: „Trvání slabik a hlásek dle objektivné míry“ (LF. XX, 25 a násl.) a Jos. Král: „O prosodii české“ (tamtéž 52 a násl.).

77. Básnickou mluvu Jar. Vrchlického nemůžeme tu arcíť probíratí obšírně, nýbrž musíme přestati na některých jejích charakteristických rysech.

1. Zvláštním znakem jejím je hojné užívání jednoslabičných substantiv (většinou *o*-kmenů, řídkěji *i*-kmenů), která Vrchlický leckdy šťastně tvoří, neměl-li jich jazyk. Vystříhá se často rozvleklých a ve skloňování jednotvárných slovesných podst. na *-ní* a *-tí*. Ta z jednoslabičných substantiv, jež utvořil, jsou jistě obohacením českého jazyka a ostatní, jež byla tak do té doby řídká, stávají se běžnější. Tak na př. nalézáme u něho slova, jako: *čar* Sf. 134, Třetí kn. b. a ep., str. 44, 153; *děs* Sf. str. 21, 80, 135, 156, Star.

zv. str. 13, 38, 55, 78, 82, 88; Třetí kn. b. ep. str. 10, 122; Kor. ostr. 12, 53, 98, 99; *druž: ve přátel druží* Třetí kn. b. ep. str. 105; *druž k čertu hbitá* Kor. ostr. 36; *hled: upřel hled* Třetí kn. b. ep. str. 116; *hles* Kor. ostr. 5; *hlod* Sf. str. 79; *zimy hlod* Třetí kn. b. ep. str. 18; *hluš: mořská hluš* Star. zv. str. 65; *hnět* Třetí kn. b. ep. str. 136; *hryz* 3 kn. b. ep. str. 66; *hwizd* Kor. ostr. 47; *chřest okovů* Star. zv. str. 48; *chvit* Star. zv. str. 38; *jas*¹ Sf. str. 27, 83 (*jasy*), 119, 125, 157 (dvakrát); Třetí kn. b. ep. str. 83, 112, 123; Kor. ostr. 44, 76, 88, 94, 103, 104; *jek* Sf. str. 11, 127, 136; Star. zv. str. 14; *klest* Sf. str. 45; Třetí kn. b. ep. str. 9; *kmit* Sf. str. 85, 138; Kor. ostr. 95; *kvil: kvil vln* Třetí kn. b. ep. str. 33; *kvil větrů* str. 45; *filomely kvil* str. 110; *kyn: hlavy kynem* Star. zv. str. 49; *kyn vyšší vále* Třetí kn. b. ep. str. 53; Kor. ostr. 61; *lem* Sf. str. 9, 91, Star. zv. 69, 93 atd.; *léč* Třetí kn. b. ep. str. 128; *lok (z číše)* Kor. ostr. 118; *lup* Sf. str. 99, 106; Star. zv. str. 9; *mih: blesku mih* Star. zv. str. 99; Třetí kn. b. ep. str. 120, 135; *pal: pal zimnice* Sf. str. 26; Třetí kn. b. ep. str. 13; Kor. ostr. 28; *plam: novými plamy* Star. zv. str. 91; Třetí kn. b. ep. str. 118; *ples* Sf. str. 19, 29, 77, 82, 123, 127, 140, 142, 156; Kor. ostr. 7, 9, 13 atd.; *puk* Třetí kn. b. ep. str. 38, 39; *pýr: květný pýr* Třetí kn. b. ep. str. 57; *řad m. řada (po-řad)* Sf. str. 24; *řev* Sf. str. 72, 91, 107, 109; Star. zv. str. 60, 24 (*řevy*); Třetí kn. b. ep. str. 17; Kor. ostr. 44; *ryk* Sf. str. 50, 55; Star. zv. str. 49; *shluk* Kor. ostr. 10, 74; *shon* Sf. str. 10, 31, 81, 82, 100, 145; Kor. ostr. 10, 72, 84, 87, 100, 108; *sklon* Sf. str. 70, 105; Star. zv. 40; Kor. ostr. 30; *skřek* Sf. str. 78; Star. zv. str. 14; Třetí kn. b. ep. str. 10; Kor. ostr. 6, 99; *sluch: v sluch* Sf. str. 31; *smet* Sf. str. 10; *snět* Sf. str. 50; *spád: stromů šum a proudů spád* Sf. str. 17; Kor. ostr. 67; *spřez* Třetí kn. b. ep. str. 35, 59; *splav: vln v splavu* Třetí kn. b. ep. str. 109; *spleť* Kor. ostr. 6; *sráz* Kor. ostr. 78; *sten, ston: sten* Sf. str. 103; Třetí kn. b. ep. str. 9; *vzdor a steny* t. str. 7, 84; Kor. ostr. 68; *ston* Sf. str. 55, 109, 130; Star. zv. str. 22, 34; *stesk* Star. zv. str. 13; *střet* Star. zv. str. 59; *svist: větrů svist* Třetí kn. b. ep. str. 10; *svit* Sf. str. 9, 26, 36, 45, 46, 70, 71,

¹ zřídka *jásot* Sf. str. 5.

74, 86, 92, 93, 114, 156; Star. zv. str. 73; Třetí kn. b. ep. str. 60, 118, 143, 146; Kor. ostr. 29, 40, 54, 104; *svor* Třetí kn. b. ep. str. 19, 94 (*svor náder*); *šer* Třetí kn. b. ep. str. 36, 78, 80, 106; *mlhy šer* Star. zv. str. 72, 79; *škleb* Sf. str. 103; Star. zv. str. 47; Třetí kn. b. ep. str. 65, 113; Kor. ostr. 36; *šleh*: *šleh ohně* Sf. str. 18; Star. Star. zv. str. 14; Třetí kn. b. ep. str. 10 (*šlehy*), Kor. ostr. 130; *šum* Sf. str. 17, 100 (*šumy*), 106, 117, 138; Třetí kn. b. ep. str. 154 atd., velmi hojně, Kor. ostr. 46 atd.; *švih* Star. zv. str. 60; *taj* Sf. str. 13 (*ký taj*); *tep* Sf. str. 34; *tes*: *tesy času* Sf. str. 37; *nad strmou výši tesů* str. 135; *skalní tesy* Star. zv. str. 72; *ledné tesy* t. str. 78; *skal tesy* Třetí kn. b. ep. str. 10; Kor. ostr. 6, 8; *tiš* Třetí kn. b. ep. str. 15 (k tomu gen. *tiše* t. str. 38), Kor. ostr. 61; *tluk* Sf. str. 34; *třesk*: *třesk ran* Sf. str. 18; *o třesku zbraní* str. 60; *s třeskem hromu* str. 93; Star. zv. str. 23, 30; *tříšť* Kor. ostr. 35; *třpyt* Sf. str. 100; Star. zv. str. 38; Třetí kn. b. ep. str. 16, 60; Kor. ostr. 79; *trysk* Sf. str. 86, 111; Star. zv. str. 55; *vzkvět* Sf. str. 157; *vzlet* Sf. str. 28, 110; Kor. ostr. 10; *vzlyk* Sf. str. 34; *vesla vzlyk* Star. zv. str. 79; Kor. ostr. 62; *vzmach* Třetí kn. b. ep. str. 51; *ruky vzmachem* Star. zv. str. 43; *vznět* Kor. ostr. 35, 94, 103, 117; *vzruch* Sf. str. 79, 101, 105; Kor. ostr. 45; *zá-chvěv* Sf. str. 78; *zhyn* Sf. str. 57; *změt* Star. zv. str. 11; Kor. ostr. 6, 28, 74; *zor* Třetí kn. b. ep. str. 81, 127; *zvěst* Sf. str. 12, 19, 20, 22, 40, 86, 131 atd.; Kor. ostr. 65, 67 atd.; *zvrát* Třetí kn. b. ep. str. 66; Kor. ostr. 53; *žas* Sf. str. 30; Star. zv. str. 79; Třetí kn. b. ep. str. 22; *žeh* Star. zv. str. 10; Třetí kn. b. ep. str. 10 (*žehy*), 21, 87, 88, 135; Kor. ostr. 30.

Jak účinná jsou tato slova, viděti na př. z verše: *a mužů křik, řev raněných / a seker švih jak divý smích / když koráb — tuleň bodnut v břich* Star. zv. str. 60; nebo *Šum rost' v křik a ryk a ševl jako v hádku, jako v boj, / k lodi světce s výše klesnul / bílých ptáků celý roj* Star. zv. str. 79; *a hon to bude divoký ve trysku, cvalu a skoku* t. str. 55; *a Egil v let a s nimi v střet* t. str. 59.

Podobných slov užívají sice i jiní moderní básníci, ale ne tak často; u Vrehlického slova ta tvoří ucelenou soustavu¹.

¹ O úplnost mi nejde, protože musím přestatí jen na několika dílech.

Zvláště si Vrchlický libuje v slově *ráz*¹; srov.: *náhle hudby ráz* Sf. str. 78; *v ráz* t. str. 138; *rázem* t. str. 27, 35, 104, 113, 134, 149; *ráz — a každý hrot mu v jedno oko vrazil* Star. zv. str. 74, *v ráz* str. 52; *rázem* str. 42, 44, 46, 54, 82, 88, 94, 95, 97; *a jeden ráz* Třetí kn. b. ep. str. 136; *v ráz* str. 33, 43, 45, 85, 110, 152; *rázem* str. 24, 78; *v ráz* Kor. ostr. 76; dokonce také v prose, na př. v Bar. stř. 43 atd. Totéž platí o slově *tlum*: *tlum černých postav* Sf. str. 45; *lodí tlum* Star. zv. str. 59; *bílých ptáků dlouhý tlum* str. 79; *stinů tlum* str. 93, *mraků tlum* Třetí kn. b. ep. str. 9; *havranů divoké tlumy* str. 28; *tlum kajek* Kor. ostr. 6; *lip a olší tlum* str. 78. Pak slovo *nach*, na př. Sf. str. 46, 70, 107, 133, 137, 140, 156; Star. zv. str. 37, 38, 65, 68, 70, 71, 73 atd.; Třetí kn. b. ep. str. 7, 15, 16, 59, 85, 109; Kor. ostr. 20, 74, 117 atd.

Jednoslabičné tvary vznikají též v nom. a ak. jedn. některých jmen rodu ženského odsutím koncové samohlásky. Tak na př. se tu vyskytá hojně slovo *zem* Star. zv. str. 14, 15, 17, 24, 40 atd.; dále *čís* Star. zv. str. 5, 54; *sluj* t. str. 8; *zár* Star. zv. str. 74; *tůň stříbra* Star. zv. str. 72.

Velmi se Vrchlickému hodí výraz *můž'*, a proto ho hojně užívá: Sf. str. 50, 56; *nemůž'* str. 37, 107; Třetí kn. b. ep. str. 81, 108, 131; Kor. ostr. 37, 63, 78, 110; *nemůž'* str. 101.

Pro jednoslabičnost užívá v pl. tvaru *vše*², na př.: *vše stopy* Sf. str. 29; *vše pouta* t. str. 30; *vše sny* str. 40; *vše domy* str. 77; *vše ostny* str. 111; *pro vše příští čary* str. 119; *vše zřídla* St. skl. str. 39; *svolal vše many* str. 71; *vše marné prosby* str. 85; Třetí kn. b. ep.: *vše dary* str. 22; *tepny vše* str. 23; *vše lidstva děje* str. 39; *vše prchly starosti* str. 45; v Kor. ostr.: *vše zdi* 34; srov. ještě 48, 117.

Místo *odkud* užívá jednoslabičného *zkad*, jež ještě Jungmann musil vysvětlovati (srov. str. 49 p. 2), na př. *St. str. 102*, Star. zv. str. 38, 58; Třetí kn. b. ep. str. 31, 39, 49, 87, 150; Kor. ostr. 32; dokonce též v jeho prose, na př. Bar. stř. (1908), str. 7.

Místo *hluboký*, *hluboce* shledáváme často *hlubý*, *hlubě*, na př.:

¹ V RK: *ráz po ráze* O slavn. sed. 76; *ráz ráz* Jar. 235; u Jungmanna ve Ztrac. r. II, str. 29 *za ráz* atd.

² Je to možná vliv RK, jenž se pozoruje i jinde.

Třetí kn. b. ep.: *hlubě spím* str. 30; *hlubě jímavý* str. 34; *hlubé ticho* str. 47. Srov. také: *sladý brod* t. str. 42 (*sladký*).

O jednu slabiku bylo zkráceno také slovo *naděj*, jež se vyskytá velmi často. Šťastně jest voleno slovo *pohrda* (m. *pohrdání* a p.) Třetí kn. b. ep. str. 111; dále *dřina* m. *dřeni* Třetí kn. b. ep. str. 72; *tucha* m. *tušení*, na př. Sf. str. 10, 40, 56, 68, 110, 137. Místo *poslední* užívá nezřídka zkráceného *slední*, na př.: *stěbla sledního* Sf. str. 21; *slední hlas* str. 46; v Třetí kn. b. ep.: *slední výprava* str. 47; *slední jiskra* str. 113; v *slední chvíli* str. 114; *slední rozkaz* str. 126; v Kor. ostr. *kout slední* 10; srov. tu ještě: 29, 30, 54, 64; dále také v *sled* = *naposled*, na př. v Třetí kn. b. ep. str. 107; Kor. ostr. 16, 70, 75, 88, 103; *těcha* m. *útěcha*: Sf. str. 23; *těchy zdroje* Třetí kn. b. ep. str. 115 atd.; místo rozvláčeného *paprsek* užívá *paprsek* (Neruda má dokonce jen *pršek*) Sf. str. 68, 125; Kor. ostr. 49; *nititi* m. *roznititi* Sf. str. 38 atd.; *sláti*, na př. *byl . . . slán* Třetí kn. b. ep. 126 (hojně také u jiných básníků).

Bylo by lze uvéstí ještě některá oblíbená slova, jako *dití*, *děl* atd. „řici“, *ručej*, na př. Sf. str. 33, 34; Třetí kn. b. ep. str. 114 atd.; *juž* m. *již* a j.

2. Vrehlický se nevyhýbá ani tvarům a výrazům lidovým. Tak nalézáme u něho často imper. *vem* m. *vezmi*, na př. Sf. str. 138; Star. zv. str. 50, 90; Třetí kn. b. ep. str. 19, 136; Kor. ostr. 91; místo *zdvihnouti*, jež se u něho vyskytá poměrně zřídka, užívá napořád kontaminací vzniklého *zvednouti*, pro něž jsme nenašli ještě dokladu ani u Jungmanna, ani u Palackého (srov. str. 69); pak také *tady* = *zde*, *tu*, na př. *a ty sklepy tady* Star. zv. str. 93 atd., velmi hojně; rovněž *všady* (ve významu *všude*, *všade*); užívá lidového, z němčiny přejatého, *pár*, na př. *pár vodních ptáků*, Kor. ostr. 5, *pár měsíců* 6, *za pár neděl* 6 atd.; *taky* m. *také*, na př. Star. zv. str. 46, 47 atd.; docela lidové je dále *dneska* Třetí kn. b. ep. str. 118, pak také *začli* Sf. str. 25; *Fresky* str. 103, 165, 166; *začla* *Fresky* str. 200; *začlo* *Dojmy* str. 117; dokonce také *letlo* (výraz tento není arcí lidový) Star. zv. str. 74 a *letli* str. 70; *květlo* Sf. str. 106, 138; *slunce žáhlo* Star. zv. str. 40; *les vymytěn* Sf. str. 19; *zbortěných* Sf. str. 25; úplně nesprávné jest však *mněl* m. *mměl* Písn. poutn. XVIII; Kor. ostr. 117; nové je slovo *pohrobiti* Kor. ostr. str. 48; *oheň žířiti* Sf. str. 77.

Slovo *stádo* o ptácích je neobvyklé: *stádo bílých holubů* Star. zv. str. 28 aj; nesprávný je výraz *u noh (nohou)* Sf. str. 36; lidové je také *oboum (oběma)* Třetí kn. b. ep. str. 114 atd.; neradi vidíme u něho také *doň m. do něho*¹: Třetí kn. b. ep. str. 32; *z něj* Kor. ostr. 88; *rozdělil... ní (m. jí)* Star. zv. str. 29; zájmeno přivlastňovací zůstává zhusta nestaženo: *svojím bolem* Dojmy str. 66; *tvojm echem* t. str. 186; *z rakve svoji* Sf. str. 92; *mojí síly* str. 95; *pisni mojich* str. 133; *v tvójich očích* str. 73; *svojich na ústech* Fresky str. 205; adj. v doplňku bývá ve tvaru složeném: *měj soucit s tím kdo slabý* Star. zv. str. 8; *vždy bude mladý* str. 16.

Aby se vyhnul rozvláčným tvarům, užívá básník při tvoření komparativu (superlativu) často přípony kratší: *nejkrásší básni* (m. nejkrásnější) Třetí kn. b. ep. str. 29.

V platnosti substantivní užívá: *budoucná*, na př. *budoucná vrata* Sf. str. 21, *budoucná duch* Star. zv. str. 12; *cit nekonečna* Sf. str. 75; *z hlubin nekonečna* Sf. str. 85; *věčno: melodie věčna* Sf. str. 85; *děsné prázdno* Sf. str. 82; *věčné hvězdno (!) mi bude plát* Star. zv. str. 75. Srov. ještě: *ó neurčito perspektiv* Třetí kn. b. ep. str. 83.

3. Na rozdíl od mnohých spisovatelů starších, o jejichž jazyce byla řeč, užívá Vrehlický složených slov jen po skrovnu, na př.: *čaruplný* Sf. str. 31; *slavozárné duhy* Sf. str. 49; *zvonů čarovuk* Sf. str. 66; *v čarolesku* Star. zv. str. 74; *těžkopádný* t. str. 42 jest jinak docela běžné.

Cizí slova jsou hojná: *ruína* Sf. str. 24, 35; slovo *tón* je velmi oblíbeno, na př. Sf. str. 88, 107, Třetí kn. b. ep. str. 23, 65, 67, 83, 86, 110 atd., Kor. ostr. 61, 108 atd.; *vrak* Kor. ostr. 109; *v kytli režné* Třetí kn. b. ep. str. 121; dokonce také *bluza* Třetí kn. b. ep. str. 75; vedle toho užívá i staročeského *krzno* Třetí kn. b. ep. str. 7.

4. Reminiscence z RK.: *varyto*, na př. Třetí kn. b. ep. str. 35; *vezdy* Kor. ostr. str. 88. Srov. také: *děl vůdce ruče* Star. zv. str. 50; *hřímá ruče* Sf. str. 91².

¹ Rovněž nom. pl. *sluzi* k subst. *sluha*, Fresky str. 173.

² V RK. jest *ruče* velmi časté, na př. Jarosl. 62, 160; Zbyh. 28; Jah. 37, 39 atd.

Reminiscence z jiných slovanských jazyků: *zástavu jen pravdy třímej* Třetí kn. b. ep. 127; *výspa* (srov. výše u Jungmanna, str. 88) Třetí kn. b. ep. str. 32, 37, 38; sem hledí asi také přípona *-ik* subst. *starík* Třetí kn. b. ep. str. 106 (užívá se ho na Moravě), k tomu pak fem. *starice* t. str. 41.

5. Při srovnávání užívá Vrchlický s oblibou místo *jako* nebo místo výrazů příslovečných instrumentálu příslušného substantiva; dává přednost také instrumentálu způsobovému. Vůbec se instrumentál u něho šíří. Podobnými umělými výrazovými prostředky nemálo získává také řeč básnická. Porůznu nalézáme takové případy ve sbírce Sfinx: *honem kvapným kol se žene* str. 30; *spěchem* str. 103; *křičel jsem mocí* str. 140; *a smělým čelem v boj se dáti* str. 49. Hojně jsou tyto instr. již v Star. zv.: *děl hlasem hromu* str. 5; *navrátil se bleskem* str. 35; *mžíkem prohlíd tábor sokolím svým okem* str. 34; *zvolal hlasem hrozby* str. 41; *a svíjeti se budem zeměplazem* str. 42; *hněv mocným bleskem jemu vyšleh' z oka* str. 44; *tak stříbrem plála* str. 52; *stříbrem plá* str. 53; *a úzda zlatá smaragdy ať . . . se blýští* str. 55; *východ slunce nachem vzplál* str. 68; *a vše to plane purpurem a zlatem* str. 74; *hned zapalte je mžíkem* str. 46; *padá k nohoum letem ptáka* str. 53; *letem šípu blíž se nes* str. 59; *oři valem letli v seč* str. 70; *i obrátil se Ivo divným chvatem* str. 73; *a rychlým chvatem do cárů svojich sáhnul dlouhým hnátem* str. 93; v Třetí kn. b. ep., na př.: *vše se hrne valem* str. 13; *vichřice letem* str. 26; *stíhal chvatem* str. 63, dále také výše uvedené *rázem*. Srov. také instr.: *luh zelení a pole zlatým klasem se zasměje* Star. zv. str. 40; *jest blýskavici, která hraje zlatem* str. 73.

Nebo: *krátko trvá m. krátce* Sf. str. 128; *potom smích ten zněl tak hluboký a ostrý* (m. adverbia) Star. zv. str. 43.

6. Předložka se mnohdy opakuje: *po jedné po prostoře* Star. zv. str. 72.

7. Nezřídka nalézáme v závěti moravské *tož*, na př. Třetí kn. b. ep. str. 136 (m. *totiž* str. 34), Kor. ostr. (1908) 115 atd.

8. Pořádek slov je velmi volný; příklonky stojí často na začátku věty.

9. Elipsa, zvláště pomocného slovesa „býti“, je u Vrchlického velmi hojná, na př.: *jež (totiž dílo) nám. . . svatým* Sf. str. 49;

a v jizbě šum a hluk a bouře hromu str. 118; muž ctihodný a občan (budeš) — a to stačí tamtéž; Noc str. 45 (1). Zhusta jest si třeba doplniti také *maje, majic* atd., na př.: *na bílé skrání plamen myšlénkový (majice)* str. 21, nebo dokonce jiné sloveso: *Jdou učení a hlavy dohromady (dávají)* str. 55. V Starých zvěstech (3. vyd. 1905), na př.: *Již archa hotova a Noe čekal* str. 5; *vody kol, v nich ledné hory, ticho, mrazný chlad a děs* str. 78; *Já dlouhou chodbou šla, dalekou, tam vlhko, chlad a plíseň* str. 87; *zvuk příšerný!* str. 94; *Pohled velkolepý!* str. 72; *A v očích lásky plamen (maje) se Šíva sklonil* str. 9; *proto podle dávných zvyků... Molochu ten rej a ples (asi náleží)* str. 11; *bolest v lici (majic, jovic)* str. 20; *škleb v tváři pohrdavé* str. 47; *k zemi nachýlenou hlavu (maje)* str. 23; *koberce na zem (prostrčete, dejte)* str. 24 a 25; *Jitro. Vstaňte! Vzhůru!* str. 26; *Sem zajatců dav (přiveďte)!* str. 48; *chřest okovů (je slyšeti)* str. 48; *pláč a lkání* str. 49; *s tímto k špalku kate! (jdi)* str. 50; *a Egil v let (dal se) a s nimi v střet* str. 59; *v loďce svatý (plul), na kře ledu satan za ním* str. 78; *Sveru do srdce to každé slovo jako dýka (asi bodá)* str. 86; *kdo hrdlo spjaté (maje) kruhem tam spuštěn byl, víc neviděl světla* str. 92 atd.¹

9. Vrchlický vytvořil básnickou školu. Básnická řeč jeho byla brzy napodobována; její vliv pozorujeme v míře větší nebo menší skoro u všech moderních básníků. Tím si získal veliké zásluby o českou řeč.

¹ Z neobyčejně mnohých děl Jar. Vrchlického použito tu především dvou sbírek z období staršího, dvou pak z období pozdějšího. Sbírkou ty jsou: *Sfinx. Básně (1879—1882)*. 1883. — *Staré zvěsti. Básně. (1. vyd. 1883, zde citováno 3. vyd. 1905)*. — *Třetí kniha básní epických (1900—1906)*. 1906. — *Korálové ostrovy. (Básně z r. 1906)*. 1908. Tu a tam bylo použito také jiných sbírek básnických.